

השיעור מתוך קונטרס 'הבינו'
ניתן להשיג את הקונטרס
המלא במוקדי המכירה

הבינו

שיעורי הרב שמעון שפיצר שליט"א
מדור אמונה ובטחון
שיעור ר"א • פרשת ואתחנן תשפ"ג
יום שלישי פרשת דברים כ"ט תמוז תשפ"ג

גליון זה מודפס באלף עותקים
ומחולק חינם מדי שבוע
קחו חלק והשתתפו
בהוצאות ההדפסה בעין יפה
לתרומות: 052-761-2069
או: 050-414-4718

כוחות הנפש מונעות את משיכות הגוף

קדושה, היא במהותה אלוקות. אבל ההשתדלות לפרנסה, איך היא יכולה להציל את האדם מן החטא? סתם מפני שהוא עסוק וטרוד? הרי היא לא מענגת את הנפש, ואם כן הדבר פשוט שכאשר יהיו לו לאדם כמה רגעים פנויים, ילך לבדוק מה התחדש בעולם וכדומה. ולדאבון לב אין זו קושיא שנשאלת בדרך לומדות וחקירה, אלא כל אחד יכול לראות כן בעצמו. כל אחד יכול לחזות מבשרו שאין ההתעסקות עם הפרנסה חזקה מספיק בכדי למונעו מן החטא, אלא כל אימת שיש לו זמן קצת פנוי, הוא מיד מתחיל לשוטט ולחפש דברים אחרים. ולמעשה, חז"ל (אבות ב, ב) הרי אמרו "גדולה תורה עם דרך ארץ שיגיעת שניהם משכחת עוון", ומוכח מזה שיש ליגיעת הפרנסה כח עצום שיכול להשתוות לכוח המשיכה שיש לו לאדם לתענוגים ולעמוד כנגדו, וצריך להבין מהו אותו כח.

שאיבת כל כוחות הנפש

התשובה לזה היא כפי שהתחלנו לדבר בשיעור הקודם, שכאשר האדם עושה את השתדלותו בדרכו של ה'חובת הלבבות', לאט לאט הוא מתחיל לקלוט מה הקב"ה רוצה ממנו עם ההשתדלות, ואז הוא מגיע אל ההבנה שיש לו שליחות שלמענה הגיע לעולם. הוא מבין שכל הכוחות והכישרונות שיש לו, כולם ניתנו לו כדי לתרום אותם לתועלת כל העולם. זה שהוא אדם מסודר, זה שהוא אדם מיושב, זה שהוא אדם שיוזע לארגן דברים, וכן הלאה, כל כשרון שקיבל מהקב"ה, ניתן לו מתחילתו לסופו כדי שזה יהיה דרכו איך לתת לעולם ולדריים בה, והוא צריך להשתמש בו כדי להשפיע. יש לו שליחות. השליחות היא לקחת את כשרונו ולהעבירו הלאה.

כשהאדם יתלמד לעבוד באופן זה, יגיע אל ההבנה שיש רק שני דברים בעולם שיש בכוחם למשוך את כל כוחות נפשו של האדם שיהיו כולם משוקעים במקום אחד. האחד הוא קבלת תענוג. כשהאדם שקוע בקבלת תענוג, זה יכול למשוך לשם את כל כוחות נפשו. והשני הוא מילוי השליחות. כשהאדם עוסק במילוי שליחותו ורוצה לקחת את כוחותיו ולהעבירם הלאה, ולומד כיצד לעשותו

ההשתדלות כתרופה לנסינות היצר

נחזור אל יסוד אחד שרבינו המחבר הביא ואשר למדנוהו כבר פעמים הרבה, וננסה להבינו טוב יותר. היסוד הוא שמפני כך תכנן הקב"ה את העולם באופן שהאדם צריך להשתדל לפרנסתו, כדי שניצל מן החטא (סיבה אחת היא מתוך שתים שהביא רבינו המחבר). כי האדם יש לו תאוה בלבד, וכשהוא הולך בטל ואינו עושה מאומה, בקל הוא יכול להתפתות ללכת אחריה ולבוא לידי חטא. על כן סיבב הקב"ה שיצטרך האדם לעסוק בפרנסתו, וזה מה שיצילו מן החטא.

קעת נשאל: כשיש לנו נסיון ויש לנו תרופה לנסיון, הדין נותן שהתרופה תהיה חזקה לכל הפחות כמו הנסיון. אם לא כן, לא תהיה התרופה תרופה אמיתית. תחשבו על כך שהיו אומרים לו לאדם: "יש לך שתי אפשרויות, או לאכול דבר ערב מאוד, או לסחוב עצים". הן ברור לכולנו שהיה לו קשה לו עד מאוד לבחור בסחיבת עצים. מדוע יבחר לעבוד קשה אם הוא יכול לאכול ולענג את גופו? ובכן, כשהקב"ה ברא משהו שיעמוד כנגד החטא, בוודאי נתן לו כוחות חזקים לכל הפחות כמו המשיכה אל החטא, ואם כן הדין נותן שהמשיכה להשתדל בשביל הפרנסה ובשביל שאר צרכי החיים, תהיה לכל הפחות כמו המשיכה אל החטא.

אמנם לכאורה אין הדבר מובן לשכל. איך יתכן שההתעסקות בענינים של העולם הזה תהיה מספיק חזקה למנוע אותו מן החטא? לכאורה ההתעסקות בענינים של העולם הזה היא התעסקות מעשית בלבד. "צריך ללכת לעבודה, יש לך ברירה אחרת?". הוא באמת מוכרח, כי הוא צריך כסף ומזון, הוא צריך לפרנס את משפחתו. אבל המשיכות הרי נשארות כפי שהיו, ואם כן איך נוכל לסמוך על זה שאם יציית לתוכניתו של הקב"ה וישתדל ברצינות לפרנסתו, זה יעזור לו להינצל מן החטא? איך זה יצילנו מן החטא והרי זה לא נותן לנפש אותם צרכים שהחטא נותן לה? לימוד התורה - מובן שהוא מציל מן החטא, כי כשהאדם לומד תורה הוא יכול להרגיש תענוג עצום, כל שהוא לומד כדבעי ומתדבק בתורה ובנותנה, מה גם שלתורה יש סגולה להציל מן החטא, כי היא במהותה

יעמדו על הברכה נדיבי הלב שתרמו מהונם להדפסת הגליון

גליון זה נתרם לזכות
ראובן זעליג בן שפרינצה אסנה חיה
חווה גיטל בת אסתר פראל
לזכותם ולהצלחתם

ויזכו ללמוד וללמד לשמור ולעשות ולקיים את הנלמד בשיעורים מתוך מנוחת הנפש והרחבת הדעת
זכו לכל הברכות האמורות בתורה, לשפע ברכה והצלחה, ולרוב נחת מכל יוצ"ח

ליצירת קשר בכל הקשור לגליון זה: teimaminahor@gmail.com

יותר טוב, יותר חזק ויותר רחב, אף זה יש בכוחו למשוך את כל כוחות נפשו של האדם. יש רק שני הדברים האלה.

אומר רבינו המחבר: עליך להבין שיש לך בעיה גדולה. הקנאה והתאוה והכבוד מוציאים את האדם מן העולם, ולכן אם תשתמש בפתרונות קלים, זה לא יעבוד, כי כח הגוף המושך אחר הקנאה והתאוה והכבוד, כובש את האדם. מוחו מחדש כל הזמן חידושים נפלאים איך להשיג עוד קנאה, עוד תאוה ועוד כבוד, ולבו מתמסר לכך לגמרי. **לכן ברא הקב"ה מציאות שמחייבת את האדם להתמסר לגמרי ליתן לאחרים את מה שיש לו.** זה הרי יסוד ההשתדלות. הסתכל על הכוחות והכישרונות שהקב"ה נתן לך והשתמש בהם כדי לתת לבריא. רק כשתעבוד באופן זה, תוכל להשתמש עם אותה נקודה שמושכת את כל כוחות נפשו של אדם, וזוהי העצה היחידה שאתה יכול לעשות כדי להינצל מן החטא.

יגיעת שניהם משכחת עוון

כשהמשנה אומרת יגיעת שניהם משכחת עוון, כלומר, יגיעת התורה ויגיעת ההשתדלות כפי שהקב"ה צוה להשתדל, עם מהלך המחשבה הנכון ועם הלב הנכון, אין המדובר בשני כוחות נפרדים, כאילו יאמר שהוא אדם שיש לו תורה וגדולה... הוא גם לומד וגם עובד... כי אילו היה כן, היו מתחלקים כוחותיו לשנים, ולא היה זה מועיל למשוך את כל הכוחות אל התורה והדרך ארץ ולמונעם מן הקנאה והתאוה והכבוד, כי אצל הקנאה והתאוה והכבוד, אינם מחולקים. שם הם פועלים שכם אחד. כל מהות האדם על כל כוחותיו פועלים יחד ומחפשים תענוג, תענוג הבא מן הכבוד, תענוג הבא מן התאוה, והקנאה הלא כל מהותה לחפש ולהריח ולראות מה יש אצל השני שלו אין.

אינך יכול לבוא עם כלים קטנים, קצת כך, קצת כך... זה לא יהיה משקל נגד לצד השני. אתה זקוק למשהו שכובש אותך לגמרי, משהו שמשקיע את כל כולך על כל כוחות נפשך בדבר טוב, ובכך מונע אותם מהקנאה והתאוה והכבוד. הרעיון של יגיעת שניהם משכחת עוון הוא למצוא את הנקודה המשותפת של התורה והדרך ארץ, ולראות איך הן נפגשות. על האדם להגיע למצב כזה שהוא מבין שבחלק מהיום הוא עוסק בלימוד התורה ובחלקו השני הוא עוסק בקיומה. "בבוקר עסקתי בללמוד וללמד, ועכשיו יש לי כמה שעות שאני עוסק בלשמור ולעשות ולקיים". הוא מנסה במהלך חייו לחבר ולאחד את כוחותיו. מי שעוסק, לדוגמא, בגמילות חסדים, מבין שעליו להתפלל לעשות את החסדים נכונה, וממילא תפילתו והגמילות חסדים שלו נפגשות. הגמילות חסדים שלו מזככים ומעדינים את תפילתו, וכשהוא מתפלל, הוא מבקש שהקב"ה יתן לו כח ומוח שיוכל להמשיך ולעזור לאחרים עם הכישרונות שיש לו.

אותו דבר כשהוא לומד תורה, הוא מכוון שתהיה לו סייעתא דשמיא ושלא יפול ממדרגתו כשהוא עוסק בגמילות חסדים ושיזכור שעליו להיות קשור לשמים כדי שבהכנסו לעולם העשייה לא יחליק

ויפול על הארץ. הוא מתחיל לקלוט שהקב"ה נתן לו סדר יום של עשרים וארבע שעות שכל מה שהוא עושה בו הוא כדי שיוכל להביא אורו של הקב"ה לעולם הזה, אשר זה כולל שהוא צריך לחזור הרבה בתשובה ולהתבונן ולהתחבר אל הקב"ה ולומר תהלים, ורק אחר כך הוא יכול לקום ולעשות. "עכשיו, אחרי שעשיתי כל אלה, אני יכול להשתמש עם כישרונותיי לעזור לבחור, לעזור לאברך, לעשות את מלאכתי, לסייע בישוב העולם, להמשיך את תכניתו של הקב"ה". הוא קולט איך הכל מחובר.

יגיעת שניהם משכחת עוון. יגיעה פירושה שהוא משקיע בזה את כל כולו, את כוחות נפשו ואת כוחות מוחו. והדרך היחידה שהאדם יכול לעשות זאת, היא כאשר הוא מרגיש שהכל מתחבר לדבר אחד. בלי זה, יצטרך לפזר את כוחות שלושה דברים נפרדים שאין להם שייכות זה לזה.

מוח אחד מפוזר ומפורד

האדם מרגיש שהוא רוצה להקים איזה ארגון חסד ומתחיל לחשוב על כך ברצינות, והנה הוא שם לב שיש לו כמה וכמה דברים שמפריעים לו. דבר אחד הוא בנו... סיפור שלם... המלמד קרא לו כדי לעשות בזה סדר אחת ולתמיד... דבר נוסף הוא נסיון של שלום בית שהקב"ה זימן לו... סוגיא שלימה... איך אומרים? - צריך לראות כיצד להסתדר איכשהו עד יעבור זעם... וכן יש לו עוד כמה דברים שאין שום קשר ביניהם. ומעל הכל יש לו בעיה גדולה בחיים שהוא צריך לקבוע עתים בערב. איך דוחפים גם את זה בסדר היום, יודע רק א- ל אחד בשמים. "איך מצליחים בכלל להתרכז בשעות הערב?".

למה הוא מרגיש כך? כי מוחו מתרוצץ בין מאה דברים שונים. בשעת לימודו הוא חושב על עשר מצוות אחרות שהוא עוסק בהן, וכשהוא נמצא בשעת נסיון, הוא כל כולו נמצא בהתמודדות אתו. ונמצא שכוחות נפשו פזורים למאה מקומות, וממילא אינו נוכח לגמרי בשום מקום, וכיון שכן, אינו מקבל את צרכי נפשו מכל אותם דברים שהוא עוסק בהם, ואין להם את הכוח להצילו מן החטא, כי שיש לו משיכה לדברים אחרים, אין הם עומדים זה לעומת זה.

תפקיד אחד בלבד יש לו לאדם

אומר הקב"ה לאדם: "בא ואסביר לך. אני יכול להסביר לך מה תפקידך בעולם? תפקידך הוא להאיר את העולם הזה. בראתי אותך והעמדתך ביני לבין העולם..." אחר וקדם צרתני (תהלים קלט, ה) פירושו שהקב"ה אומר כך: בראתי את הצומח, את הדומם, את החי, ואת אומות העולם. ואותך הנחתי על פסגתו של העולם הזה, ונתתי לך את הכוח להתחבר אלי. אתה יכול להשתוקק אלי ולבטוח בי ולהתפלל אלי ולהתחבר על-ידי כן לעולם הבא, ועכשיו הסתכל למטה וראה כל מה שמתחתך, וחשוב - למה בראתי את כל אלה? למה בראתי את כל ההבלים? למה בראתי אנשים עם שכל מועט? למה שמתי מתחתך ילדים ותלמידים? ובכן, התשובה היא כי רצוני

תעשה נכללת בזה, הקימה שלו באשמורת הבוקר נכללת בזה, תפילתו נכללת בזה, הקביעות עתים שלו נכללת בזה, תיקון המדות שלו נכלל בזה, וכן הוא מבין שגם נסיונותיו הם חלק מזה, כי אם יהיה שמור ויתפלל לה' וייכנע לו, יוכל להעביר הרבה יותר טוב את מה שהוא צריך להעביר. כי הוא הצינור. כל אחד הוא צינור למה שהוא צריך להעביר לעולם.

כשהאדם חי כך, כל כוחותיו שקועים בזה. יש לו כשלון? - בסדר! נעשה מזה ירידה לצורך עלייה. מכה מול מכה. "קיבלתי סטירה מהיצר הרע? - אחזיר לו מנה אחת אפיים. אשוב בתשובה, אומר תהלים, ואמשיך למלא את תפקידי". דבר זה יש בו כוח לעמוד נגד משיכות הגוף כי הוא כובש את האדם.

ההשתדלות מקור ההיות

הנה עד כה אמרנו שהאדם צריך להגיע למצב שמילוי שליחותו ישתלט על כל עשרים וארבע השעות שלו ועל כל מעשיו ופעולותיו שהוא עושה בהן, אך האמת שהעיקר הוא התוצאה, והיא שכל כוחות נפשו העמוקים ייכנסו בזה. לא כאותו האומר: "אני מוכן להקדיש לזה כמה שעות ביום, אך מתי אעשה אף אני לביתי... אינני צריך להיות כל היום עסוק בפרנסתי הבזויה. מספיק רע לי שאני צריך לעסוק בה שבע שעות ביום... מה תאמר לי, שאני צריך להסתובב סביבה כל היום?! לא, לא, לא. אם כן אינני חפץ בזה כלל וכלל. מה זאת אומרת? - אני רוצה לחיות, אני רוצה להיות קצת עם עצמי..."

טעות גדולה היא. קחו לדוגמא את המלמד. אילו היה מבין שהסיבה שהוא עוסק בזה (בתקוה שזה באמת כך) היא מפני שהקב"ה נתן לו כשרון לחייך אל הילד ולהתמסר לו ולהבין מה חסר לו וללמדו תורה, היה מבין שהקביעות עתים שלו ותפילתו והכנתו לתפילה ומדותיו ושמירת העינים שלו, הכל הוא כדי שיוכל לקבל את האור ולהעבירו אל הילדים הרכים, ואז היה מבין שזהו מרכז חייו וסביבו הוא מקבל את חייו. אדרבה, מכאן הוא מקבל את חיותו. וכשיבין זאת ובאמת יעשה הכל מתוך כוונה זו, תתווסף בו כל יום חיות על חיותו, וירגיש שאינו מוותר משלו, אלא להיפך.

זוהי תכלית ההשתדלות של כל אחד ואחד. אם אתה מרגיש שהמקום שאתה נמצא בו אינו בשבילך, אין הכי נמי, אתה צריך לחפש מקום אחר. אמנם כן, עליך להתפלל שתמצא את המקום. אין לך לקום ולברוח, אלא תתפלל אל ה' שישלח לך משהו שמתאים לכישרונותיך. אך נקודת הדבר היא שברגע שאתה מבין שמלאכתך תואמת את כישרונותיך ויש לך גישה אליה, אז אתה מבין שיש חלק ביום שבו אתה מקבל את האור מהקב"ה, ויש חלק שבו אתה מעבירו הלאה. וזה מה שיצילך מהקנאה והתאוה והכבוד.

מדת היסוד - זה לעומת זה

והאמת שזה הולך עוד יותר עמוק. הנה הסיבה שהאדם נמשך אחר הקנאה התאוה והכבוד היא מפני שהוא מחפש תענוג, ומפני

שתתקוק אלי, תחזור בתשובה, תלמד תורה ועל ידי כל אלה תתחבר לעולם הבא, ואז תיקח את האור שקיבלת מן העולם הבא ותאיר בו את העולם. איך תאיר בו את העולם? על-ידי שתתחיל לפעול בכלי המעשה, היינו שתיקח את כישרונותיך ותעבוד בהם, אך לא באופן גשמי, אלא באופן רוחני. אכן כן, כל כישרונותיך נטבילים ונטהרים בשעה שאתה מתחבר לעולם הבא. לכן אתה מחויב להתחבר לעולם הבא לפני שאתה מתחיל לעבוד בעולם הזה. אחרת, איך תוכל להאיר את העולם הזה? הרי אתה בא מן העולם הזה וחלק אתה מאותו חושך.

אין ברכה בלי סיעתא דשמיא

אומרים לו לאדם: השתמש בכל מה שיש לך כדי להשפיע מהאור שאתה ממשיך מלמעלה. מעתה כל עשרים וארבע שעות היום יסובבו סביב זה. אינך יכול לכעוס באמצע היום, כי זה יפריע לך בהמשך להעביר את האור. אתה מוכרח לזכך את מדותיך, כי אם לא תעשה כן, תוריש את מדותיך המקולקלות לאלו שאתה משפיע עליהן. גם בעבודתך הן ייכנסו ולא תראה שם סיעתא דשמיא. אתה רוצה לבנות דירות כי אתה רואה שיש לך כשרונות לכך, אבל לא תצליח כי לא תראה סיעתא דשמיא. כדי לבנות דירות, אתה צריך להביא ברכה. איך תביא ברכה אם אין לך סיעתא דשמיא?

יש לו לאדם כשרון לרדת לעומקם של מספרים ולחשב חשבונות, והרי הוא משמש כמנהל חשבונות, הנה הוא צריך להביא ברכה למלאכתו של בעל הבית. הקב"ה העמידו כאן כדי להביא ברכה למקום זה שעובדים בו עוד מאה אנשים. יש לו חדר קטן לעצמו, אבל תפקידו להביא ברכה לכאן. על כן הוא מבין שהוא צריך ללמוד, כי אם לא ילמוד, איך יוכל להביא?

סיפרתי בעבר מה ששמעתי משותפו של מזכה הרבים הרה"ח ר' שרגא געשטעטנער ז"ל שפעם רצה ללמוד טוב יותר את אומנותו, הציע לו יהודי אחד להשתתף בקורס שהוא מוסר, בו הוא מלמד אנשים כיצד להוציא את כוחותיהם אל הפועל באופן המועיל ביותר. נפגשו יחד לראות אם באמת מדובר בשידוך טוב, והשאלה הראשונה שר' שרגא שאל את המלמד, היתה: "מה עם הקביעות עתים שלך?". הדבר היה פשוט אצלו. "אם אתה רוצה להעביר לי משהו, אתה צריך להיות א שטיקל איד. ובכן, מה עם הקביעות עתים שלך? אם אינך קובע עתים לתורה, אם אינך ירא שמים, אינני יכול לקבל ממך כלום".

הכל נכלל בקיום התפקיד

האדם צריך להרגיש שאינו יכול לחיות עם מכשולות, כי אם יש לו מכשולות, אינו יכול להאיר. "אם יש לי מכשולות, אין לי סיעתא דשמיא... אני הרי יודע את האמת... אני יודע אותה בבירור... וכי משחק ילדים הוא?! האדם הוא דבר גבוה ותפקידו להאיר, ואם אני נכשל, אינני יכול לבצע את תפקידי". וכך השמירה מאיסורי לא

הנותן מרגיש את החיים

ונתקדם עוד בהבנת הדבר. כפי שהזכרנו לעיל, הסיבה שכל כוחות הנפש מתכנסים היא מפני שהאדם מרגיש אז חיים. תענוג הוא הביטוי של הרגשת החיים, אך למעשה, מה שהאדם מחפש, זה החיים. הוא רוצה להרגיש שהוא חי. הוא אינו יכול לסבול ישנוניות, הוא אינו יכול לסבול שעמום. זוהי באמת הסיבה שהבטלה מביאה לידי עבירה, כי כשהאדם הולך בטל, הוא מרגיש מת יותר מתמיד, וכיון שכן, יש לו את הצורך הגדול ביותר להרגיש שהוא חי. ובכן, הדרך הנכונה לצאת מזה, היא לומר: "אל תבטל את הזמן. קום ועשה משהו". והדרך הבלתי נכונה היא, שהוא אומר לעצמו: "אין לי מה לעשות עכשיו, אולי אבדוק כמה דברים..." ואח"כ כשהוא בוכה על כשלונו, הוא מצטדק לאמר: "מה יעשה הבן ולא יחטא? לא היה לי מה לעשות ואמרתי בלבי רק אעשה כך וכך ומשם הדברים התגלגלו עד שהגיעו לאן שהגיעו".

אכן החיות שהאדם מרגיש בשעה שהוא נותן באמת, היא חיות נעימה כל-כך, שכובשת את כל האדם, ובאה ממקום עליון. ולא עוד, אלא היא מורגשת לו לאדם לאורך זמן. כשהאדם לוקח תענוג מהדד השני, אזי - משביעו רעב. מה שאין כן כשהוא לוקח חיים מן הנתינה... הוא עושה את הדרך הארוכה שהיא קצרה... אכן כן, היא דרך יותר קשה בתחילתה, כי בדרך זו צריך האדם להוציא את עצמו מעצלותו, ולא לחשוב על רווחיו, כי אם להביא שפע לעולם. הוא חושב לחזק את האדם, הוא חושב איך לעזור לזולתו. מוחו נהפך לנותן. כי אז הוא מרגיש חיות חדשה שנשארת אתו לאורך זמן.

זהו הכוח היחיד שבעולם שיכול לעמוד כמשקל נגד לקנאה והתאוה והכבוד, כי הקנאה והתאוה והכבוד פוקדים את האדם רק כשהוא מחפש חיות, וכשהאדם שבע מחיות, חיות אמיתית, אין הוא זקוק לחיות אחרת. לכן צריך האדם להיות מחובר בכל עת לחיות זו, או על-ידי שהוא לומד את התורה, או על-ידי שהוא מקיים מלמד לאחרים, או על-ידי שהוא מקיים לשמור ולעשות ולקיים. הוא גומל חסד, הוא מקשיב לחבירו...

אתה חייב להיות עסוק באחד משני אלה. או שאתה מדובק לחיים, כי אתה לומד תורה ומתפלל ובוטח בה' ומשתוקק אליו, או כי אתה נמצא בחלק השני ואתה הולך ומעביר את החיים הלאה. עכשיו אתה לומד עם ילד, עכשיו אתה מנסה לפתור איזו בעיה שקיימת בבית ואתה עושה בזה חסד ומיישב את העולם, ואתה גם עושה בירור בתורה לדעת מה הדבר הנכון במצב מן הסוג הזה. אבל הכל מסתובב סביב נקודה אחת. אזי אתה זוכה לחיות נפלאה, וזה מה שיכול באמת לעמוד כנגד כל משיכות הגוף.

מה הוא מחפש תענוג? כי הוא מחפש חיים, והדבר הקרוב ביותר אל החיים, הוא התענוג (זוהי הסיבה שרתיחת הדם קיימת ביותר בשנות הבחורות). וזוהי הסיבה שמדת היסוד היא מדה של התקשרות. התקשרות פירושה שכל כוחות נפשו של האדם מתכנסים יחד לקבל תענוג. הוא שוכח מכל התפקידים המוטלים עליו ושקוע כל כולו בקבלת תענוג. כפי שאפשר לראות בחוש אנשים שמוותרים על כל מה שיש להם ונכשלים. יש לו לאדם מעמד, יש לו משפחה עם ילדים, יש לו פרנסה. מה הוא חשב כשעשה מה שעשה? התשובה היא שהוא נמשך לזה יותר מכל דבר אחר שיש לו בחיים כי כל כוחות נפשו בלי יוצא מן הכלל מוכנסים עכשיו בדבר אחד, ברצון לקבל תענוג.

אכן זהו הפגם של מדת היסוד, שזה נעשה באופן בלתי נכון. אך הסתכל... הסתכל מה יכול לקרות לבן אדם. אתה קולט את המדה טובה מרובה של זה? אתה קולט? הרי עכשיו אתה רואה את תכונתה של מדה זו. התכונה היא שהיא מכנסת את כל כוחות נפשו של האדם עד שהוא שוכח מכל דבר אחר. "אין עכשיו שום דבר בעולם". כך פועלת תכונה עמוקה זו שקיימת אצל כל אחד.

ומהי הדרך הנכונה של מדה זו? - פשוט מאוד! צדיק יסוד עולם. כח ההשפעה. היכולת לקחת את כל מה שיש לי ולמסור לאחרים מבלי להשאיר לעצמי כלום. יכולת זו יש בכוחה לכנס את כל כוחות נפשו של האדם עד שירגיש שהוא עצמו אינו קיים, כי הכל הוא רק כדי שיוכל להאיר.

כל העולם ניזון בשביל הנינא בני

כך אמרו חז"ל (תענית כד, ב) על רבי חנינא בן דוסא שכל יום היתה בת קול יוצאת ומכרזת: "כל העולם כולו ניזון בשביל חנינא בני, וחנינא בני די לו בקב חרובין מערב שבת לערב שבת". ואמרו צדיקים (כך הוא בעבודת ישראל ובעוד ספרים) שכך דרכן של צדיקים. הצדיק אינו לוקח לעצמו כלום. הוא מביא שפע לכל העולם, והוא עצמו אינו צריך מאומה. די לו בקב חרובין.

מה הפשט? הוא מתייטר? לא! הוא לא מתייטר. הוא באמת אינו צריך כלום, כי זוהי תכונתה של מדה זו, לכנס את כל כוחות נפשו של האדם, עד שלא יצטרך לשום דבר, בדומה למי ששוקע בתאוה רח"ל. מדובר באותה מדה - מדת היסוד ופגמה.

לכן צוה הקב"ה לאדם להיות משפיע, משתדל, נותן, ולא מקבל. בעבר כבר ראינו מדברי ה'שערי יושר' בהקדמתו שבסופו של דבר מה שמפריד בין המצוות והעבירות הוא אם האדם עוסק בנתינה או בקבלה. כל העבירות יסודן ברצון לקבל, וכל המצוות יסודן לתת ולייחד יחודים ולהביא לעולם עוד ועוד אור.

מילוי שליחות בפאריז הרחוקה

ידוע המעשה עם ה'בית ישראל' מגור זיע"א שפעם בא אליו חסיד אחד ליטול ממנו ברכת הדרך כי הוא נוסע לפאריז לרגל מסחרו, וה'בית ישראל' ביקש ממנו שיקנה לו שם שעון מסוים כשהוא מתאר לו את צורת השעון לפרטי פרטים. הלה הבטיח לעשות כל מאמץ להשיג לו שעון כזה, וכשחזר - והרגיש טוב עם עצמו שהצליח להשיג שעון בדיוק כפי שהרבי תיאר לו, אמר לו ה'בית ישראל': "מה נראה לך? אתה חושב שהייתי צריך את השעון?! רצייתי שכאשר אתה שוהה בפאריז, תזכור ממני ותשמור את עיניך".

יש שאנו חושבים על עצתו של ה'בית ישראל' כאילו היה מדובר בסתם 'פוטנט' להעסיקו בדבר מה ולהסיח את דעתו מדברים אחרים, אך יתכן שיש בזה העומק הנ"ל, כי הדבר היחיד שיכול לעמוד כנגד המשיכות לדברים בלתי ראויים, הוא להיות עסוק בשליחות. "הרבי ביקש ממני שאביא לו שעון כזה וכזה מפאריז... רגע אחד! אין לי זמן... אני צריך למצוא לו את השעון..." זהו הדבר היחיד שיכול לכבוש את המוח.

הן היה יכול לומר לו: "אתה נוסע לפאריז? - זה לא פשוט, יש שם נסיונות קשים. כל יום תלמד חמש דקות מסילת ישרים". אך לא זה מה שאמר לו. מסילת ישרים? תורה! מה יכול להיות יותר טוב מזה? כן, אבל איני יודע אם ילמוד אותו בסגנון זה. אבקש ממנו דבר מה שיעסיק אותו. כשאנו אומרים עסוק, צריך לפרש אותו נכון. יש מי שעסוק באופן מעשי בלבד. הוא מסדר דברים על המדפים. הוא לא באמת עסוק. היכן ראשו? אפשר לראות גויים שנראים עסוקים, אך למעשה רק ידיהם עסוקות. ומה עם מוחם? מוחם אינו עסוק. מוחם שקוע בדברים שאין להעלותם על דל שפתינו. איך מעסיקים את המוח? התשובה היא: על-ידי נתינה.

הרה"ק מליובאוויטש זי"ע כשהיה מדבר עם השלוחים ששלח למקומות מרוחקים, היה משתמש במטבע שטבעו הראשוניים (חולין ה. ב) לגבי בית השחיטה שאינה נאסרת על-ידי סכין השחיטה של נכרי הגם שהוא רותח - "אידי דטריד למיפלט לא בלע". אמנם הנסיון קיים תמיד, אבל זהו הפתרון, שיהיה טרוד. האדם צריך לעשות עצמו טרוד. זה נקרא לחיות על פי דרכו של ה'חובת הלבבות', להיות כל כולו עסוק בשאלה איך יוכל לפעול עוד ועוד מתוקף שליחותו.

ריבוי המטלות מועיל לאדם

אל תזניח את תפקידי האחריות המוטלים עליך. בדיוק להיפך! מהם אתה שואב את חיותך. כשאתה ממלא אותם, אתה מאיר את סביבתך. יש לו לאדם משפחה קצת קשה... פרשה שלימה עם אח שמתמודד... וגיס אחד שצריך לחזקו... ועוד יש לו איזה בן דוד שצריך לערוך בשבילו אסיפה לגיוס כספים... והרי הוא חושב לעצמו: "עלי היו כולנה. היתה לי פעם תכנית לשבת וללמוד, מישהו

וזכר? אני אשם שאני אדם עם ראש על הכתפיים?! לכן אני חייב להיות העסקן של המשפחה?! תן לי ללמוד!".

טעות חמורה. הסיבה שהוא מרגיש כך, מפני שהוא נלחם עם המצב ושרוי ברוגז על שמעמידים לו דברים כאלה, ומפני כך הוא עושה כל דבר עשרה אחוזים בלי הלב. לו יקלוט שהכל הולך למקום אחד... כל המצוות שהזדמנו לו עכשיו על-ידי ההשגחה... הקב"ה הרי מכיר את כל החשבונות שהאדם מחשב, אבל הוא רוצה שהאדם יאחד את כל הדברים האלה וישתמש בהם לתכלית אחת. ובכן, יאמר האדם: אדרבה! אם יש לי כל-כך הרבה חבילות טרדין, הלא אני צריך להתפלל עליהן. כמה נפלא. יש לו פתק קטן... "כן, זה הדברים שלי, החבילות שהקב"ה זימן לי"... הוא מתפלל עליהם, הוא אומר כמה מזמורי תהלים. "זה הולך להיות הגמילות חסדים שתזכך את תורתך. הפלא ופלא!". הוא מאוד מרוצה. הקב"ה מציל אותו לבל יתגאה בלימודו. הוא מודה לה', הוא מודה לו על המציאות. הוא אוסף את הכל. אחר כך הוא לומד בהתמדה והתלהבות, למה? כי הוא יודע שאחרת לא תהיה לו סייעתא דשמיא. הוא נושא תפילה: רבונו של עולם! שלח לי ברעיוני את העצה הנכונה. תן בפי את המילים הנכונות, כי עדיין איני יודע איך לעשותו. הוא מכנס את הכל. והוא יודע כל יום בבוקר שהקב"ה ישלח לו במשך היום כמה וכמה דברים כאלה שיעזרוהו בקיום תכליתו.

דבר במקומו מה טוב

הקב"ה תכנן כך את האדם משום שהאדם צריך להתדבק בו והקב"ה הלא הוא המשפיע הגדול ביותר. הוא גומל חסדים טובים, סומך נופלים ורופא חולים ומתיר אסורים, ורצונו שהאדם יוכל להידמות לו. לכן הוא מזמן לו כל מיני מצבים של חושך כדי שיוכל להתקדש על-ידי זה שהוא מתדבק בו ותוך כדי כך ישתמש בזה להעביר את האור לאחרים כדרך שהקב"ה עושה.

מאוד יעזור לאדם להתבונן מעט בכל דבר שהוא עושה: "רגע אחד! לאיזה חלק זה שייך?". זה מכריח את האדם לייחד את הכל לתכלית זו, כי הקב"ה מביא לו לאדם דברים הרבה, וכיון שיש לו דברים הרבה, הוא חושב שהאחד סותר את השני. הוא אינו יכול ללמוד כי הוא טרוד במצוה, הוא אינו יכול לקיים את המצוה, כי הוא רוצה ללמוד, ותוך כדי כך הוא עובר איזה נסיון. אכן למה עשה הקב"ה שיהיה לו לאדם כל-כך הרבה דברים בבת אחת? כדי להכריח את האדם לקום יום אחד ולומר: "זהו זה, איני יכול. אם יתן לי הקב"ה שלושים ושתים שעות ביום, יהיה אפשר לדבר... אבל עכשיו שיומי אינו יותר מעשרים וארבע שעות, איני מספיק... אנשים סובלים בגללי...". כך ידבר האיש הרציני. "אנשים סובלים בגלל חסרונותיי... יש לי אלף ואחד דברים על הראש... כולם באים אלי בטענות... אני מנסה לעשות ככל שביכולתי, אך למעשה, איני עושה כלום..." ומזה יגיע אל השלב השני ויאמר: "אתה יודע איזו טובה גדולה הקב"ה עשה עמי? אילו היה נותן לי לעשות רק שלושה דברים ביום, זה לא

נשמתו עושה את מה שהקב"ה עושה. היא נמצאת במצב של קדושה, ובאופן ממילא היא דבוקה בה', ואם כן הוא מרגיש חיים. זה מה שקורה. וזהו עולם הבא. אומר הרמב"ם: זהו השכר שנותנים לאדם עבור התמסרותו.

בכל דרכיך דעהו

וזהו באמת היסוד של "בכל דרכיך דעהו" (משלי ג, ו). הנה מה הביאור הפשוט של בכל דרכיך דעהו? איך כתוב באורח חיים סימן רל"א? - שיאכל כדי שיהיה לו כח ללמוד תורה ולעבוד את ה', ויישן ג"כ מתוך כוונה זו, וכמו שכתב הט"ז באבן העזר (סימן כה) וזה לשונו: מצינו שכתב הרמב"ם (דעות פרק ג) על פסוק בכל דרכיך דעהו, דהיינו מי שאוכל ושותה ומעדן נפשו כדי שיהיה בריא וחזק לעבודת השי"ת יש לו שכר כמו שמתענה. ודברים אלו אסמכתא אקרא (תהלים קכז, ב) שוא לכם משכימי קום וכו', דהיינו שיש תלמידי חכמים מנודדין שינה מעיניהם ועוסקים בתורה הרבה, ויש תלמידי חכמים שישנים הרבה כדי שיהיה להם כח החזק וזריזות לב לעסוק בתורה, ובאמת יכול ללמוד בשעה אחת מה שזה מצטער ועוסק בשני שעות, ובודאי שניהם יש להם שכר בשוה. על כן אמר שוא לכם, דהיינו בחנם לכם שאתם מצטערים ומשכימים בבוקר ומאחרי שבת בלילה וממעטים שנתם, זה בחנם, כי כן יתן ה' לידידו שְׂאָא, דהיינו מי שישן הרבה כדי שיחזק מוחו בתורה נותן לו הקב"ה חלקו בתורה כמו אותו שממעט בשינה ומצטער עצמו, כי הכל הולך אחר המחשבה.

אכן מדובר ביסוד גדול ביהדות, כידוע שהבעל שם טוב הק' ותלמידיו זי"ע הדריכו הרבה שהדברים הגשמיים ייעשו בכוונה הנכונה, והכל יהיה חלק מעבודת ה'. אולם מצוי מאוד שהאדם ניח סוגיא זו הצדה ויעשה תנאי עם הקב"ה: "בלי נדר, אם אסיים ש"ס ופוסקים ואגמור לחתן את הילדים, יהיה לי זמן לטפל בסוגיא זו, כלומר, להתחיל לאכול ולישון כיהודי. כעת הלא גלוי וידוע לפניך שאני כה רחוק ממדרגות כאלה... לעבוד עכשיו על תאות האכילה? יש לי הרבה דברים יותר חשובים לעבוד עליהם". ועוד הוא מחזק את טיעונו ואומר: "מי כמוני יודע שאני עלול להיכשל ח"ו בדבר חמור פלוני ובדבר חמור פלוני, דברים שהם מופרכים מכל וכל... עלי להתבייש! - מה, לעבוד עכשיו על תאות האכילה?! איפה אני כשמדובר בא"ב? קודם כל אהיה לכל הפחות קצת ערליכער איד ואז אעבוד על תאות האכילה".

ברם כשאנו מתבוננים, אנו רואים שיש בזה מהלך הפוך. יש דרגה פשוטה וקלה של עבודה על תאות האכילה. הוא לא מתעסק בשאלה אם הוא מרגיש טעם באכילתו או לא, הוא לא עומד ומתלבט אם להוסיף מלח או לא. הוא מקיים את דבר הפשוט שכתוב בשולחן ערוך. השאלה היא במה ראשו מונח. ראשו מונח שהיום צריך בסייעתא דשמיא לעשות כך וכך. הוא מרגיש מזה חיות, ואומר: "צריך כח לעשות כך וכך. על כן אישן כפי שאני צריך לבריאותי ואוכל

היה מכריח אותי להעמיד כל דבר במקומו. למה? כי הייתי מוצא לי זמנים ביום שבהם אני נח קצת, זמנים שהם בבחינת בין הזמנים, לא יום ולא לילה. ואז לא היה קורה מה שצריך לקרות, והייתי נמשך אל הקנאה והתאוה והכבוד שמוציאין את האדם מן העולם. אבל עכשיו שיש לי כל-כך הרבה דברים להתעסק בהם, אני מוכרח להעמיד כל דבר במקומו. אני צריך לשאול את עצמי כל פעם: רגע אחד! מתי אתפלל? מה התכנית שלי? מנין זה, מנין פלוני... אני חייב לייצב דברים בכוח, ואם לא אשים כל דבר במקומו, לא יהיה לי כלום".

הנה דבר זה משפיע עליו לא רק לנצל את זמנו, אלא גם להוציא את כל כוחות נפשו ולהשקיעם בדבר זה שהוא עסוק בו.

מעבירין ממנו עול דרך ארץ

הרמב"ם (תשובה ט, א) מדבר בענין פרשת והיה אם שמוע בה מובטח שכרו הגשמי של ההולך בדרך התורה, ומקשה את הקושיא הידועה, הרי שכר מצוה בהאי עלמא ליכא, כי איך יתכן לומר לו לאדם: אהבת את ה'? מסרת לו את הנפש? בסדר! אתה מוכן לשכר? הנה תקבל עשב, עשב לבהמתך. הרי כך כתוב בתורה: והיה אם שמוע תשמעו וגו' ולעבדו בכל לבבכם ובכל נפשכם, אזי ונתתי מטר ארצכם בעתו יורה ומלקוש, ומה עוד? ואספת דגנך. מפרש הרמב"ם, כך הוא פוסק ביד החזקה, שהיסוד הוא שתוכל למלא את תפקידך. תוכל לקיים עוד מצוות. שכר מצוה - מצוה. אעזור לך שלא תצטרך להיות עסוק בדברים אחרים. כל המקבל עול תורה, מעבירין ממנו עול דרך ארץ.

ומה הפשט בזה? הרעיון הוא שתוכל להתמסר לגמרי לשליחותך. אסייע לך שלא תצטרך להסיח את דעתך, שלא תצטרך להיות עסוק בדברים אחרים, אלא תוכל להשקיע את כל כולך במילוי תפקידך. זהו הרי השכר הגדול ביותר, כי זהו עולם הבא. תוכל להרגיש טעם עולם הבא בעולם הזה.

זהו חיים. כשהאדם עסוק בדברים שונים, אינו מרגיש מספיק חיים, ועליו לעבוד ולהאמין שיום אחד הקב"ה יעזור לו ומוחו ייפתח בתורה ויתחיל להרגיש חיים. אומר לו הקב"ה: אתה תנסה, תהיה בא ליטהר, ומן השמים יסייעו אותך. מה הפירוש מסייעין אותו? הפירוש הוא שתוכל באמת להצליח שכל היום יסתובבו כוחות נפשך וסדר יומך סביב שליחותך. הרצון שיש לך לתת לעולם את מה שאתה יכול להביא לו, תפילה, לימוד התורה, מדות טובות, הכל בכל. הדבר הזה הוא מהות השכר. מהות השכר היא שהתענוג יבוא מהקב"ה, שתקבל את החיים מעצם זה שאתה מתדבק בו.

יש בזה הבנה עמוקה. למה מי שהופך עצמו לנותן אמיתי מקבל חיות גדולה כל-כך? כי אז הוא נותן לנשמתו את הנקודה. כי הקב"ה הוא נותן שלא על מנת לקבל, והרי הוא אומר לאדם: אני דורש ממך שתהיה אדם כזה. ולכן כשדבר זה קורה לו לאדם שהוא יכול להתמסר לגמרי לאחרים ולהאיר את המקומות החשוכים שבהם,

יאמר: אם הוא שואל, כפי הנראה התשובה צריכה להיות הפוכה מן המסתבר. ומהי האמת? הנה רגילים אנו שבלי תפילה שום דבר לא מתחיל. **התפילה ממשיכה שפע**, התפילה מדבקת אותך לריבוננו של עולם. לאחר שהתפללת אתה יכול לנסות להשתדל. אך **האמת היא שיש שתי תפילות, ישנה תפילה שלפני ההשתדלות ויש תפילה שלאחריה.**

והדבר נחוץ ביותר לענין מעשה. **כשהאדם מתחיל איזו פרשה, הוא זקוק לסייעתא דשמיא...** הוא צריך אוכל, הוא צריך דירה, הוא זקוק היום להצלחה... יש לו כל מיני דברים שאינם כשורה... "רבוננו של עולם! עזור לי שהדברים יסתדרו. אני מאמין בך. אתה כל יכול ואתה רוצה להטיב. אני מכיר בזה שרק אתה יכול לעזור לי". זוהי **התפילה שלפני העשייה.**

אך יש תכלית שהאדם יעשה לאיש של השתדלות. היינו שהוא עסוק עכשיו בנתינה. פתאום הוא **שם לב שתפילותיו נשתנו** מבלי משים לב לתפילות כאלה: "רבוננו של עולם! עזור לי שאצליח לפעול נכונה, שאצליח לומר את הדבר הנכון לפלוני, שאצליח להתפלל נכונה". הוא מגלה שתפילותיו הפכו לכאלה שנתיונותיו יהיו כהלכה.

אדם כזה, חוץ ממה שתפילותיו נהפכות מתפילה לגשמיות **לתפילה לרוחניות**, יש בזה עוד שאם עד עכשיו היו תפילותיו לקבל, מעכשיו תפילותיו הן **שיוכל ליתן יותר**. זה מה שקורה, כי כשהאדם נעשה נותן, זה כובש את כל חושיו, והרי זה נעשה חלק ממהותו שהוא רוצה באמת להמשיך אור לאחרים, ואם כן זה כל מה שהוא רוצה ועל זה הוא מתפלל.

זהו עומק דברי ה'פרי הארץ' (פרשת נשא) שהבאנו בשיעור קפ"ט. הוא מתחיל להתפלל כשהוא רוצה את צרכיו האישיים, ובהמשך הוא מתפלל לרצון ה'. אנו באים היום לאותה נקודה מנקודת מבט שונה. מאחר שהוא שקוע כל כולו ברצון למלא את תפקידו ולהאיר לאחרים, כך נעשית תפילתו. אחת שאלתי מאת ה' אותה אבקש, שבתני בבית ה' כל ימי חיי, לחזות בנועם ה' ולבקר בהיכלו. נעשה אצלו אחת שאלתי. וכמו שפירשו הצדיקים - אמת שהוא צריך גם גשמיות, אבל הכל, כל מה שהוא מבקש, הוא כדי שיצליח להיות נותן אמיתי ולהביא אור לעולם.

ההשתדלות מעוררת את כח התפילה

מהו אבל החידוש שנוגע למעשה? שפעמים הרבה האדם יכול למצוא את עצמו במצב שהתפילה עכשיו אינו עובדת אצלו. אינו מצליח. הוא כבוי, ואינו יכול להתפלל. הוא מסתכל בסידור ורואה את האותיות מרצדות לו מול העיניים. הכל יבש. הוא אינו יודע להסביר את זה. האם זה סתם בגלל שאין לו ריכוז? לא, הוא מרגיש שיש לזה סיבה יותר עמוקה. אכן פעמים הרבה כשהאדם נמצא בנסיון עמוק, הוא מתכבה, ובגלל שהוא כבוי, אין לו תשוקה לשום דבר. בתפילה האדם מביע את תשוקתו. הוא אומר: "יש לי תשוקה לדבר פלוני והריני מבקש מה' שימלאנה לי, כי אני יודע שרק הוא

כפי שאני צריך, וכך יהיה לי בסייעתא דשמיא כח להתמסר לגמרי לתפקידי". הנקודה שבעבודה זו המבוארת בשולחן ערוך היא שמוחו כבר מונח עכשיו בשלב הבא של העשייה, והרי הוא אוכל כדי שיהיה לו כח. "הריני אוכל על מנת לחזק את גופי לעבודת השם".

דבר זה מסייע לו לאדם באופן הפשוט ביותר לאסוף את כל כוחותיו ולהשקיעם בדבר זה שהוא עוסק בו. האם הרגיש טעם באכילתו או לא? - זה אינו נוגע לנו עכשיו. עוד מעט נדבר על השאלה אם להוסיף מלח או לא. מה שנוגע עכשיו הוא שהוא חושב בשעת האכילה שהוא רוצה שיהיה לו כח למלא את תפקידו. הוא חושב על העתיד. מי שעושה כך, אדרבה, זה מה שימנע ממנו מכשולות, זה מה שיעמיד את הכוח כנגד הקנאה והתאוה והכבוד, כי כשהאדם שקוע במילוי תפקידו, בהשפעתו לאחרים, הוא משתמש במדת היסוד שלו באופן הנכון. אפילו הוא רושם מספרים, סוף דבר הוא מביא ברכה במקומו על-ידי שהוא מביא לשם את כשרונותיו, את כוחותיו, את הסייעתא דשמיא שלו, את תפילתו. באופן כזה, בכל דרכיך דעהו אינו תוספת בעלמא, אלא הוא עצה לדברים האחרים שהוא צריך להשתפר בהם.

בכל דרכיך דעהו פירושו: תראה שכל הדברים שאתה עוסק בהם יכוונו לדבר אחד. תתכונן לשינה. תישן כמו יהודי. מה פירושו של שינה כמו יהודי? פשוט! תחשוב על תפקידך שאתה רוצה מחר למלא. תחשוב על ילד שיודע שמחר הוא יוצא לטיול שהוא מחכה לו כבר זמן רב, תנסה לתאר עם איזו חיות הוא הולך לישון, איך הוא מכין לעצמו את הצידה לדרך, ואף אתה תתמלא חיות כשתעלה בזכרוןך שמחר בעזרת ה' תוכל לעבוד את ה' ולמלא את תפקידך בעולם, וכך תעלה על יצועתך.

אחת מההשפעות השליליות של הנייעס

זוהי באמת אחת מההשפעות השליליות של הנייעס. האדם מסיח דעת ואח"כ הוא חוזר. הוא יכול ללמוד שעתיים קודם התפילה ולא יועיל לו כלום לתפילתו, כי לאחר שסיים את לימודו, עבר במשך עשר דקות על הנייעס ומחק בזה את לבו, כאילו לא למד כלום.

אכן, הדרך הנכונה היא שמאז שהוא פוקח את עיניו הוא עסוק בהכנת התפילה. בכל מה שהוא עושה, הוא מכוון שזה יהיה לו לסייעתא דשמיא לדבר הבא, כמה חיים היה מקבל! זהו היסוד, וזה מה שעומד כנגד הקנאה והתאוה והכבוד.

מבקשת קבלה לבקשת נתינה

אחרי שראינו כל זאת נבוא אל התפילה מול ההשתדלות. הקב"ה אמר לאדם שהוא מחויב להתפלל. על כל צרכיו הוא מחויב להתפלל. על צרכיו הגשמיים ועל צרכיו הרוחניים. אך יש כמה דרגות, ונשאל זאת בלשון שאלה: מה קודם, תפילה או השתדלות? ובכן, המתחיל יאמר: כפי הנראה, התשובה צריכה להיות תפילה. ואם הוא פיקח,

מדוע? "כי אם אני צריך להשפיע, אני צריך מאין לקחת. מאיפה אפשר לקחת? מאיפה אפשר לגנוב איזה דיבור נאה? יש לך אולי מראה מקום בנושא זה?"

סיבת התמודדותם של נערים

האדם הרי מוכרח להיות משפיע, כי זהו מהות האדם. הן זוהי הסיבה שהבחורים מתמודדים עם יצרים קשים. בדרך כלל אומרים כל מיני דברים, אך הסיבה השורשית פשוטה ביותר, כי לא נותנים לבחור להיות נותן, וכיון שאינו נותן, כמה קרוב הוא שייצא לחפש קנאה תאוה וכבוד עם כל המפרשים שהרי הוא חייב להרגיש שהוא חי. תן לו לבחור לעשות בשביל הזולת, ושיהיה שקוע בזה, ותראה שהוא מתחיל להרגיש חיים. אבל הוא צריך לעשות זאת עם כשרונותיו, כך שאין הדבר כזה פשוט וקל, ולפעמים יש מניעות, אם כי פעמים הרבה אותם מעכבים באים על-ידי היצר הרע עצמו שאינו חפץ בהצלחת הבחור.

אך כאמור, זה לא רק מביא חיים לאדם, אלא זה גם מעורר אצלו רצון להתפלל. ואותו דבר לגבי אדם שאשו כבה מחמת צערו ואומר: "אני לא יודע מה אני רוצה עכשיו... אני לא רוצה עכשיו כלום..." אם יחליט שהוא מכניס עכשיו את כל כולו בעזרה לזולת... בתוך מצבו... אני יודע שאתה עצמך זקוק לעזרה, אני יודע שאתה המסכן הגדול ביותר, שמעתי מה שאתה אומר. אך דווקא מפני כך קום והעסיק את מוחך בעזרה לזולת, ואז לא רק תעורר בך חיים, אלא יחד עם התעוררות החיים, יתעורר בך כח התפילה.

הכלל הוא שכאשר חלק הנתינה של האדם נעול, גם חלק החיים שלו נעול, ובאין חיים, אין לו לאדם במה להתפלל. אין לו את הכלים. נשמתו כל-כך מוסתרת.

עצה היא שמקורה בתורה. הן כך אמרו חז"ל "הרואה מזונותיו מצומצמין, יעשה מהן צדקה". אתה לא מקבל שפע? תתחיל לתת. זה לא רק סגולה של צדקה, אלא כך היא מהות האדם. האדם הוא באר. כשהוא משקה מבארו, הוא מתחיל להתמלא בחיים חדשים. אם רואה אתה ששפעך מצומצם, מזונותיך מצומצמין, מוחך מצומצם, שום דבר לא הולך לך. קום ממקומך ותתחיל לעשות מה שהקב"ה עושה. תתחיל לתת, וכשתתן לאחרים, תראה שהבאר מתחיל להתמלא ותתחבר לריבונו של עולם בכל האופנים.

יכול למלאותה". אבל אדם זה אין לו שום תשוקה. שואלים אותו: "מה אתה רוצה?", והוא משיב בפנים עצובות: "איני יודע. אל תדבר אתי. לא רוצה עכשיו כלום, בסדר?". כשהאדם שרוי במצב כזה, אינו יכול להתפלל, כי אין לו על מה להתפלל. אתה אומר לו לשיר לריבונו של עולם, לשבח ולפארו, אך אין לו את הכלים לזה. הוא כבוי לגמרי ואין לו את ההרגשים שבהם האדם מגיע אל התפילה.

והאמת שהדבר קיים לא רק במי שנמצא במצב של קושי ונסיון, אלא פעמים הרבה הוא קיים גם אצל ילדים ובחורים צעירים. אומרים לו לבחור להתפלל, והוא שואל: "למה להתפלל?". אין לו שום חשק להתפלל. ויש שתולים זאת במה שאין לו דברים שדוחקים אותו. הוא אינו צריך לכסות את חשבון הבנק מדי חודש בחדשו ולא צריך לפרנס משפחה. "אם נדחק אותו לקיר, בוודאי ירצה להתפלל". ובכן, מה אתה הולך לעשות? אתה הולך להכותו שוק על ירך? זוהי דרך אחת, אבל לא מוכרח שהיא תעבוד.

יש דרך יותר טובה שעובדת פלאי פלאים. אולי עם ילד בן חמש זה יהיה יותר קשה, אבל ככל שיתבגר, הגם שיהיה עדיין בשנותיו הצעירות ועדיין אין לו שום דבר שדוחק אותו. או כעין זה אברך שחי לו את חייו ומרגיש שהכל טוב לו, יש לו כבוד וכסף ונקרא מוצלח בין חבריו, אם ייעשה שקוע בהוצאת כוחותיו - ממקום טוב, לא מפני שהוא שבור ורצוף בגלל שנחתה עליו צרה... אם אתה נותן לו הזדמנות לעבוד עם מי שחלש ממנו, אם אתה נותן לו אפשרות לעשות דבר מה שאינו קל ולהאיר מקום חשוך... אתה לוקח בחור בן שש עשרה שילמד עם ילד בן שנים עשרה, אתה לוקח אברך, או אפילו ילד, ונותן לו תפקיד מסוים של עזרה לזולת, והוא נעשה שקוע בזה... רבותי! נסו זאת... עכשיו כשמוחו עסוק בתפקידו וחושב איך לבצעו באופן המועיל, אז דבר אתו ותציע לו: "אולי תתפלל עכשיו מנחה ובשומע תפילה תבקש שבאמת תוכל לבצע את תפקידך באופן המועיל ביותר". תראו אז מה יקרה לו. זה פלאי פלאים.

והסיבה היא, כי זה שרוצה להעביר, מרגיש שהוא צריך מקור לקחת ממנו. "אם אני רוצה לחלק כסף, אני צריך מקור כספי לקחת ממנו". האדם מחליט שהוא הולך לקנות משהו, להשקיע במשהו, דבר ראשון הוא יוצא לחפש הלוואות. הוא מחפש מהיכן הוא יכול לקחת כסף. מי שכיבדוהו לדבר בשבע ברכות, שלושה שבועות קודם לכן, הוא כבר עסוק בחיפוש פרפראות, משלים וסיפורים.

קו' טעמו וראו' – מסר יומי קצר משיעורי הרה"ג ר' שמעון שפיצר שליט"א - 079.520.524.8 | או ב'קול הבינני' שלוחה 1 < 0

לקבלת הטעימה היומית מדי יום במייל – שלחו מייל לכתובת - teimaminahor@gmail.com

להצטרפות לשמייעת ולקבלת השיעורים המלאים ע"י מכון 'הבינני' שלחו מייל ל- info@machonhavineini.com

קול הבינני: ארה"ב - 718.686.8300 | א"י: 072.257.7726 | בלגיה: 03.300.0223 | בריטניה: 0204.586.2115